

Силабус
освітнього компоненту ОК16

Психологічні основи менеджменту

Назва дисципліни:	Психологічні основи менеджменту
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Галузь знань:	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність:	073 «Менеджмент»
Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма:	ОП «Менеджмент організацій та логістика»
Сторінка курсу в Moodle:	https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=3340
Рік навчання:	2
Семестр:	3 (осінній)
Обсяг освітнього компоненту	3 кредити (90 годин)
Форма підсумкового контролю	Залік
Консультації:	за графіком
Назва кафедри:	кафедра менеджменту
Мова викладання:	українська
Керівник курсу:	Ачкасова Лариса Миколаївна, к.е.н., доцент
Контактний телефон:	+380500841948
E-mail:	lachkas@ukr.net

Короткий зміст освітнього компоненту:

Метою вивчення дисципліни є формування у майбутніх менеджерів системи спеціальних знань щодо психосоціологічних підходів у сучасній управлінській парадигмі; оволодіння сучасними психологічними методами ефективного використання людських ресурсів; розуміння психологічних основ системного управління організаціями; набуття умінь психологічного аналізу внутрішнього й зовнішнього середовища організації і практичних навичок психологічного забезпечення професійної діяльності, прийняття адекватних управлінських рішень.

Предметом вивчення дисципліни є психологічні закономірності управлінської діяльності, психологічних стосунків та поведінки людей в організації, традиційні соціально-психологічні явища (соціально-психологічний клімат, спілкування та ін.); психологія праці.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- сутність основних категорій психології менеджменту та управління;
- суть психологічних явищ організації та взаємозв'язку їх внутрішніх елементів і зовнішнього середовища;
- система соціально-психологічних методів управління;
- зміст соціально-психологічних процесів організації та психологічні технології управління;
- психологічні фактори здійснення мотивування та контролювання;
- психологічні особливості прийняття індивідуальних та групових рішень у менеджменті;
- соціально-психологічна характеристика основних типів організаційних структур управління (лідерство, стилі управління);

- психологія управління конфліктами, а також практична підготовка та формування умінь з таких питань:
 - налагоджування ефективної комунікації у процесі управління;
 - здійснення делегування повноважень;
 - технологія розроблення, прийняття та реалізації управлінських рішень;
 - профілактика та вирішення конфліктів;
 - самоменеджмент;
 - подолання опору організаційним змінам;
 - управління розвитком трудового колективу;
 - оволодіння технологією прийняття адекватних управлінських рішень і практичними навичками щодо психологічного забезпечення професійної діяльності;
 - психологічного аналізу особистостей та між особистісних взаємин у групах;
 - володіння інструментарієм психологічного стимулювання працівників, що передбачає необхідність врахування внутрішнього потенціалу працівника;
 - набуття умінь психологічного аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища організації;
 - визначення засобів оптимального впливу на працівників для створення належного соціально-психологічного клімату в колективі;
 - застосування психологічних методів оцінки персоналу.

Передумови для вивчення освітнього компоненту: ОК3 Філософія, ОК11 Соціально-політологічні проблеми сучасного суспільства, ОК19 Самоменеджмент і тайм-менеджмент.

Компетентності:

Загальні компетентності:

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

СК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК 8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом

СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК 13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності

СК 14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.

СК 15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.

Результати навчання:

ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації..

ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

ПРН 14. Ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації.

Тематичний план

№ теми	Назва тем (ЛК, ЛР, ПР, СЗ, СР)	Кількість годин		Література
		очна	заочна	
1	ЛК. Теорії особистості	2	0,5	Базова (1-6, 8)
	ПР. Визначення типу особистості	2	-	
	СР. Захисні механізми	10	14	Додаткова (1-6)
2	ЛК. Особливості поведінки людей різних психологічних типів	2	0,5	Базова (1-6, 8)
	ПР. Визначення типу темпераменту	2	-	Додаткова (1-6)
	СР. Структурно-логічна схема за темою 2	10	14	
3	ЛК. Психологічні основи формування команди	2	0,5	Базова (1-6)
	ПР. Командна робота (Частина 1. Самооцінка ролей та формування команди)	2	1	
	СР. Визначення психологічних характеристик членів команди	10	14	Додаткова (1-6)
4	ЛК. Психологічні основи командної праці	4	0,5	Базова (1-6)
	ПР. Командна робота (Частина 2. Аналіз ролей членів команди)	2	-	
	ПР. Визначення стилю управління	2	-	Додаткова (1-6)
	СР. Структурно-логічна схема за темою 4	9	14	
5	ЛК. Психологічні особливості міжособистісних комунікацій в управлінській діяльності	4	0,5	Базова (1-6)
	ПР. Психологічні основи комунікацій	4	-	Додаткова (1-6)
	СР. Бар'єри спілкування, його рівні	9	14	
6	ЛК. Психологічні основи управління часом	2	0,5	Базова (1-7)
	ПР. Планування діяльності керівника	2	1	
	СР. Пріоритетність справ	10	14	Додаткова (1-6)
Разом	ЛК	16	4	
	ПР (ЛР, СЗ)	16	2	
	СР	58	84	

Індивідуальне навчально-дослідне завдання: не передбачене.

Методи навчання, форми та методи оцінювання:

а) пояснювально-ілюстративні: лекція, пояснення, робота з підручником, демонстрування слайдів, тощо;

б) метод проблемного викладання: кейси;

в) частково-пошуковий (в процесі розв'язання конкретної проблеми, застосовується одне або кілька складних умінь логічного мислення, які утворюють його основний зміст);

г) дослідницький метод – здобувачі самостійно вивчають літературу, другі джерела, ведуть спостереження і виконують інші дії пошукового характеру.

Система оцінювання та вимоги:

Конкретизація, деталізація критеріїв та системи оцінювання з урахуванням специфіки освітнього компоненту здійснюється на основі загальних критеріїв,

наведених у СТБНЗ 7.1-01:2019 «Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_7_1_02_new.pdf) та СТБНЗ-90.1-02:2023 «Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_90.1-022.pdf).

Поточна успішність

Поточна успішність здобувачів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюється за допомогою 100-бальної шкали.

Лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання конкретизованих завдань.

Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання, виконання та оформлення практичної роботи.

Поточний контроль реалізується у формі опитування, тестування, контролю засвоєння навчального матеріалу, правильності виконання практичних завдань та розрахунків, у тому числі запланованих на самостійне опрацювання, захист індивідуального завдання (есе, реферату тощо).

Здобувач накопичує бали протягом семестру за виконання завдань, виступи на заняттях, участь у дискусіях, а також за виконання контрольних робіт (табл.1).

Таблиця 1 – Розподіл балів з дисципліни за 100-бальною шкалою

Види робіт	T1	T2	T3	T4	T5	T6	Оцінка в балах
Відвідування лекції	1	1	1	2	1	1	7
Захист практичних робіт	5	5	5	10	5	5	35
Відповідь на тестові завдання	5	5	5	10	10	5	40
Індивідуальна самостійна робота (підготовка есе, реферату тощо)	3	3	3	3	3	3	18
Сума балів за відвідування, ПР, тести, СР							100

Підсумкове оцінювання

Підсумковий контроль знань здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється у формі заліку.

Здобувач вищої освіти отримує залік з дисципліни за результатами поточного оцінювання.

Умовою складання заліку є: відпрацювання всіх пропущених занять; середня поточна оцінка з дисципліни не нижче 60 балів.

Результат навчання оцінюється за 100-бальною шкалою (для заліку) відповідно до таблиці 2.

Таблиця 2 – Шкала оцінювання знань здобувачів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	екзамен	залік	Оцінка	Критерії
90-100	Відмінно	Зараховано	A	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
80–89	Добре	Зараховано	B	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального
75-79			C	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками
67-74	Задовільно		D	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки
60–66			E	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	екзамен	залік	Оцінка	Критерії
35–59	Незадовільно	Не зараховано	FX	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)
0–34			F	Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

5 Із метою мотивації здобувачів до активного та якісного виконання всіх видів навчальної роботи протягом семестру до загальної підсумкової оцінки можуть бути додані заохочувальні бали. Мотивація здобувачів застосовується за умови виконання ними всіх видів навчальної роботи, які передбачені робочим навчальним планом підготовки здобувачів і робочою програмою з навчальної дисципліни.

6 За виконання індивідуальної самостійної роботи та участь у наукових заходах здобувачам нараховуються додаткові бали.

6.1 Додаткові бали додаються до суми балів, набраних здобувачем вищої освіти за поточну навчальну діяльність.

6.2 Кількість додаткових балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх об'єму та значимості:

- призові місця з дисципліни на міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 20 балів;
- призові місця з дисципліни на всеукраїнських олімпіадах – 20 балів;
- участь у міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 15 балів;
- участь у міжнародних / всеукраїнських наукових конференціях здобувачів та молодих вчених – 12 балів;
- участь у всеукраїнських олімпіадах з дисципліни – 10 балів;
- участь в олімпіадах і наукових конференціях ХНАДУ з дисципліни – 5 балів;
- виконання індивідуальних науково-дослідних (навчально-дослідних) завдань підвищеної складності – 5 балів.
- отримання сертифікату за проходження навчального курсу в рамках дисципліни на відповідних навчальних платформах (Prometheus, Coursera тощо) – 5 балів

6.3 Кількість балів за індивідуальні завдання здобувача не може

перевищувати 20 балів.

7 Загальна підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни не може перевищувати 100 балів. Загальна підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни визначається згідно зі шкалою, наведеною в таблиці 4.

Політика курсу:

- курс передбачає роботу в колективі, середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики;
- освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, а також самостійну роботу;
- самостійна робота передбачає вивчення окремих тем навчальної дисципліни, які винесені відповідно до програми на самостійне опрацювання, або ж були розглянуті стисло;
- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;
- якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача;
- під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності, викладених у таких документах:
 1. Морально-етичний кодекс учасників освітнього процесу Харківського національного автомобільно- дорожнього університету:
https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_MEK_1.pdf
 2. Правила академічної доброчесності учасників освітнього процесу ХНАДУ. Положення про групу сприяння академічній доброчесності:
https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_0-02.pdf
 3. Академічна доброчесність. Перевірка тексту академічних, наукових та кваліфікаційних робіт на плагіат:
https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_85.1-02.pdf
- у разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі;
- списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Рекомендована література:

Базова

1. М'ясоїд П. А. Загальна психологія: навчальний посібник / П.А.М'ясоїд. – К. : Вища школа, 2021. – 487 с.
2. Бакаленко О. А. Психологія управління: навч. посібник – Харків: ХНУРЕ, 2020. – 120 с
3. Максименко С. Д. Загальна психологія / С. Д. Максименко. – К. :«Центр навчальної літератури», 2014. – 272 с.
4. Коpecь Л. В. Психологія особистості / Л. Коpecь. – К.: Вид. дім —КиевоМогилянська академія, 2017
5. Коноваленко Ст.А. Психологія менеджменту
https://stud.com.ua/87406/menedzhment/psihologiya_menedzhmentu

Допоміжна

6. Адізес І.К. Командне лідерство. Як порозумітися з будь-яким менеджером / перекл. з англ. С. Сарвіри. Київ: Наш Формат, 2019. 312 с.
7. 15 найефективніших технік тайм-менеджменту. URL: <https://para.school/blog/management/15-tehnik-tajm-menedzhmenta>
8. Worden W. Grief Counseling and Grief Therapy, Fourth Edition: A Handbook for the Mental Health Practitioner / J. William Worden. – Springer Publishing Company, 2018. – 328 p.

Додаткові джерела:

1. Дистанційний курс: <https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=3340>
2. Національна бібліотека України ім. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Освіта.ua. Менеджмент. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/management/http://www.management.com.ua/marketing/mark165.html>
4. TRADING ECONOMICS. URL: <https://tradingeconomics.com>
5. Офіційний сайт державної служби статистики України [Електронний ресурс]. URL: <http://ukrstat.gov.ua>
6. Психологічні тести он-лайн. URL: <https://www.idrlabs.com/ua/test.php>

Розробник силабусу навчальної
дисципліни, канд. екон. наук, доц.

Лариса АЧКАСОВА

Гарант ОП, канд. екон. наук, доц.

Лариса АЧКАСОВА

Завідувач кафедри
менеджменту, докт. екон. наук, проф.

Оксана КРИВОРУЧКО